

Kiadói tevékenység

03/183

CAMPANARIO, Juan Miguel: El sistema de revisión por expertos (peer review): muchos problemas y pocas soluciones = Rev.Esp.Doc.Cient. 25.vol. 2002. 3.no. 267-285.p. Bibliogr. 67 tétel.

Res. angol nyelven

A „peer review” rendszer: sok probléma, kevés megoldás

Publikálás -tudományos kiadványoké

A tudományos folyóiratok minőségének egyik meghatározó eleme az a módszer, ahogy a cikkeket válogatják, illetve publikálásra elfogadják. Ez a szakértői áttekintési (peer review) rendszer, melynek során két vagy több bíráló elemzi az adott cikk lehetséges hatását a tudományos világra. Így válik a bíráló „sarokkővé, melyen a tudomány függ”. (A probléma nem új keletű: 1937-ben a *The Physical Review* segédszerkesztője 12 soros levélben utasította el Hideki Yukawa cikkét, melyben azt írta le, amiért később fizikai Nobel-díjat kapott...) Egy 1982-es kísérlet viszont azt mutatta, hogy 38 szerkesztő és bíráló közül mindössze három vette észre, hogy egy az adott folyóiratban már megjelent cikk kéziratát kapták meg ismét, s a 12 elküldött duplumból nyolcat elutasítottak. Az ezt ismertető cikk komoly vitát váltott ki a tudományos folyóiratok szerkesztői gyakorlatáról.

A szakirodalom egyaránt számos problémát tárt fel a szakértők (bírálók) kiválasztásával, munkájukkal, a rendszer megbízhatóságával és értékével kap-

csolatban. Az irodalomban megjelent alternatív javaslatok közül említést érdemel:

a) a nyitott bírálókat, azaz a bíráló személye legyen ismert a szerző számára, sőt, esetleg az olvasóközönség számára is, ezzel mintegy felelősséget vállalva a megjelent cikkért;

b) fizessék meg a bírálókat (de ki fizessen? – természetesen a szerző, akinek érdeke, hogy cikke megjelenjen az adott tudományos folyóiratban);

c) szűnjék meg a bírálók rendszere – a cikkről az egész szakmai közösség – mint gigantikus zsűri – alkothat véleményt, hiszen az informatikai rendszerek segítségével mindenkinek lehetősége van – legyen – kommentárokat, megjegyzéseket fűzni az adott cikkhez;

d) jelenleg a fizika egyes szakterületein már az internet az első számú kommunikációs csatorna, és egyre kevesebb azon kutatók száma, akik még hagyományos nyomtatott formában is publikálni kívánják cikkeiket. Ha ez a gyakorlat elterjed más területeken is, e folyamat magában foglalja a peer review rendszer eltűnésének lehetőségét is.

Egy másik javaslat szerint a kéziratok egy központi forrásba, avagy metafolyóiratba kerülnének (amely tudományágak vagy ismeret-területek szerint rendezné a cikkeket), s az egyes folyóiratok innen válogatnák ki azokat, melyeket közölni kívánnak. Így a tudományos kommunikáció egy új szereplővel, a felfedezővel (journal scout) gazdagodna.

(Mohor Jenő)

03/184

FALK, Howard: Electronic access to libraries: overcoming copyright barriers = *El.Libr.* 20.vol. 2002. 6.no. 512-514.p.

Elektronikus hozzáférés a könyvtárakhoz: a szerzői jogi akadályok leküzdése

Elektronikus publikáció; Szerzői jog

Az elektronikus dokumentumok könyvtári szolgáltatásának ma már nem technológiai, hanem szerzői jogi akadályai vannak. Ezek közismertek. Ha a könyvtár által szolgáltatni kívánt dokumentum nem esik a szabad felhasználás körébe, és a kiadótól engedélyt kell kérnünk, legnagyobb eséllyel akkor tehetjük ezt, ha a kiadók nem látják veszélyben érdekeiket, továbbá még inkább akkor, ha az ingyenes könyvtári eléréstől is remélhetnek üzleti előnyt. Ilyen szolgáltatás a Chapter-A-Day (<http://www.chapteraday.com>), amelyhez 3000 fiókönyvtár kapcsolódik, és amely naponta e-mailben küldi el a feliratkozott olvasóknak egy-egy kiválasztott szépirodalmi mű néhány fejezetét. A teljes könyvet az olvasó vagy megvásárolhatja, vagy kikölcsönözheti a helyi közkönyvtárból. Az (anyanyelvi olvasónak) öt perc alatt elolvasható részletek piacnövelő hatása számos, korábban szkeptikus kiadót meggyőzött.

(Koltay Tibor)

Lásd még 92, 131, 179

Az ismertetett cikkek forrásai:

ABI-Tech. – ABI-Technik (DE)

Alexandria – Alexandria (GB)

Am.Libr. – American Libraries (US)

Aslib Proc. – Aslib Proceedings (GB)

Biblioteka – Biblioteka (RU)

Bibliotekarz – Bibliotekarz (PL)

Bibliotekovedenie – Bibliotekovedenie (RU)

Bibliotheksdienst – Bibliotheksdienst (DE)

Bottom Line – Bottom Line (US)

BuB – BuB Forum für Bibliothek und Information (DE)

Bull.Bibl.Fr. – Bulletin des Bibliothèques de France (FR)

Coll.Res.Libr. – College and Research Libraries (US)

Documentaliste – Documentaliste (FR)

El.Libr. – The Electronic Library (I)

IFLA J. – IFLA Journal (I)

Inf.Outlook – Information Outlook (US)

Inf.Serv.Use. – Information Services and Use (I)

Inf.Technol.Libr. – Information Technology and Libraries (US)

Information – Information. Wissenschaft & Praxis (DE)

Interlend.Doc.Supply – Interlending and Document Supply (GB)

J.Doc. – Journal of Documentation (GB)

J.Librariansh.Inf.Sci. – Journal of Librarianship and Information Science (US)

Knižnica – Knížnica (SK)

LIBER Q. – LIBER Quarterly (I)

Libr.Adm.Manage. – Library Administration and Management (US)

Libr.Inf.Briefings – Library and Information Briefings (GB)

Libr.J. – Library Journal (US)

Libr.Q. – Library Quarterly (US)

Libr.Rev. – Library Review (GB)

Libri – Libri (I)

Mitt.Ver.Österr.Bibl.Bibl. – Mitteilungen der Vereinigung Österreichischer Bibliothekare und Bibliothekarinnen (AT)

Nár.Knih. – Národní knihovna (CZ)

Naučn.-Teh.Inf. – Naučno-Tehnička Informacija (RU)

Naučn.Teh.Bibl. – Naučne i Tehničke Biblioteki (RU)

Online Inf.Rev. – Online Information Review (I)

Program – Program (GB)

Ref.User Serv.Q. – Reference & User Services Quarterly (US)

Rev.Esp.Doc.Cient. – Revista Española de Documentación Científica (ES)

Signum – Signum (FI)

MANCI

Könyvtáros kollégáink figyelmébe ajánljuk **MANCI** nevű könyvtártudományi folyóiratcikk-adatbázisunkat.

Üzemeltetéséhez szükséges a MicroISIS program min. 3.0 változata.

A kurrens anyag éves előfizetési díja 5800.- Ft + ÁFA. Az aktualizálást lemezen vagy az interneten szállítjuk negyedévenként.

Lehetőség van az adatbázis visszamenőleges megrendelésére 1986-ig, évenként 3000.- Ft + ÁFA térítés ellenében.

Előfizetési szándékukat jelezzék számunkra, hogy átutalási számlát küldhessünk.

Az adatbázis megrendelőinek az időközben kifejlesztett új funkciókat (on-line help, találatválogató program) térítésmentesen átadjuk: a tárgyi keresést megkönnyítő online tezaurusz ára:

8000.- Ft + ÁFA

A **MANCI** 2000. január óta az interneten is rendelkezésre áll az Országos Széchényi Könyvtár honlapjának (www.oszk.hu) On-line Szolgáltatások kínálatában. Az előfizetést azoknak a könyvtáraknak ajánljuk, amelyek az adatbázisból saját igényeikhez szabott szolgáltatásokat szeretnének kifejleszteni.

További információkért forduljon a **MANCI** szerkesztőihez a 224-3796-os telefonon, vagy a novak@oszk.hu e-posta címen.

Várjuk megrendelésüket!

OSZK KI Könyvtártudományi Szakkönyvtár
1827 Budapest, Budavári Palota F. épület

